

KONKURENTSIAMET

Elering AS
Kadaka tee 42
12915, Tallinn

Teie: 06.06.2025 nr 1.1-11/2025/489-3

Meie: 11.11.2025 nr 7-17/25-0001-001-20

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info@elering.ee

Vastuskiri

Austatud Kalle Kilk

07.01.2025 registreeriti Konkurentsiametis Eesti Energia AS-i ja 09.01.2025 Baltic Energy Partners OÜ, AS-i Alexela ja AS-i Elenger Grupp (edaspidi ka ühiselt *kaebajad*) esitatud kaebused seoses Elering AS'i (edaspidi ka Elering) ja Fingrid Oyj poolt Soome Eesti pakkumispirkonna piiril rahaliste ülekandeõiguste (ingl *financial transmission rights*, lühendatult *FTR*) piiramise käivitava sündmusena vääramatu jõu klausli kasutamisega.

22.05.2025 saatis Konkurentsiamet kaebajatele ja Eleringile otsuse eelnõud nr 7-18/2025-004 ja 7-18/2025-003 ning HMS § 40 lg-s 1 sätestatud ärakuulamiskohustuse täitmiseks palus Eleringi seisukohti otsuse eelnõudes toodu kohta.

06.06.2025 registreeriti Konkurentsiametis Eleringi seisukoht Konkurentsiameti otsuste eelnõude kohta.

09.07.2025 tegi Konkurentsiamet esitatud kaebuste kohta otsused nr 7-18/2025-006 ja 7-18/2025-007 (Otsused), mis on edastatud ka Eleringile, kui ühele menetlusosalisele.

09.06.2025, 13.08.2025 ning 01.09.2025 on Konkurentsiamet on pöördunud Soome riikliku reguleeriva asutuse Energiavirasto poole kolme kirjaga.

15.10.2025 vastas Energiavirasto Konkurentsiametile.

Eleringi seisukoht Konkurentsiameti otsuste eelnõude kohta sisaldas muu hulgas ka küsimusi võimalike tulevikus tekkida võivate olukordade lahendamise kohta, mis ei olnud kaebuse lahendamise seisukohalt asjakohased, samuti viiteid koordineerimisele Soome riikliku reguleeriva asutuse Energiavirastoga. Sellest tulenevalt käsitleb Konkurentsiamet neid küsimusi eraldi selgitustaotlusena, millele vastab käesolevas kirjas alljärgnevalt (Eleringi esitatud küsimused toodud kaldkirjas):

1. **Elering:** *FTR piiramine või piirangu muutmine on võimalik vaid asjakohaste süsteemihaldurite ühisotsusega. Ei ACER'i ega Konkurentsiameti otsus ole siduv Fingridile. Kuidas näeb Konkurentsiamet ette, et muudetakse piirangu põhjust või piirang eemaldatakse, kui Fingrid sellega ei nõustu?*

Konkurentsiamet: Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER)

09.04.2025 arvamuses nr 02/2025¹ toodud Komisjoni määruse (EL) 2016/1719 (edaspidi ka FCA või FCA määrus) tõlgenduse järgi, kuna Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril olevad rahalised ülekandeõigused ei saa talitluskindlust mõjutada, ei tohiks neid FCA artikli 53 lõike 1 kohaselt piirata. Konkurentsiamet nõustub ACERiga ning on seisukohal, et kuna Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril jaotatavatel FTR optsioonidel puuduvad füüsilised omadused, ei saa neil olla füüsilist mõju, mis võiks ohustada talitluskindluse piire. Lisaks ei ole FTRide jaotamisel Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril võimalikku füüsilist mõju ka järgmise päeva võimsuse arvutamise protsessi kaudu, kuna Komisjoni määruse (EL) 2015/1222 (edaspidi CACM määrus) artikli 20 lõike 2 kohane järgmise päeva võimsuse arvutamise metoodika Balti koordineeritud võimsusarvutuse alale ei võta kuidagi arvesse varem eraldatud pikaajalisi ülekandeõigusi (ingl *long term transmission rights*, lühendatult *LTTR*). Kuna Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril puuduvad FTR optsioonidel füüsilised mõjud, mis mõjutaksid vastava pakkumispäikonna piiri kaudu põhivõrgu toimimist, mistõttu Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril olevad FTRid ei saa talitluskindlust mõjutada, on Konkurentsiamet seisukohal, et Soome-Eesti pakkumispäikonna piiril ei tohi FTRe piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks enne järgmise päeva püsikindluse kinnitamise tähtaega kooskõlas FCA määruse artikli 53 lõikega 1.

Konkurentsiamet on samal seisukohal ka Otsustes ning ametil ei ole vastuväiteid ACERi arvamuse ega selle põhjendatuse osas, mis puudutab FTRide piiramist talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks. Lisame, et elektrituruseaduse (ELTS) § 93 lõike 6 punkti 1 järgi kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning selle alusel kehtestatud komisjoni määrustes, mille alla kuulub ka FCA määrus, sätestatud tingimuste täitmist. Eeltoodust lähtudes, kuulub Konkurentsiameti kontrolli alla ka FCA määruse artikli 53 lõike 1 rakendamine. Amet arvestab FCA määruse rakendamise kontrolli kohustuse täitmisel ACERi arvamuses tooduga vastavalt vajadusele.

Energiavirasto toob 15.10.2025 kirjas Konkurentsiametile välja, et ka nemad nõustuvad ACERi arvamuses tooduga, mis puudutab FTRide piiramist FCA artikli 53 lõike 1 alusel ning neil on pädevus teostada järelevalvet FTR-ide piiramise üle, mis on tehtud FCA artikli 53 lõike 1 alusel ning kinnitavad, et kui miski näib olevat määruse vastane, hindavad nad olukorda põhjalikult ja võtavad vajaduse korral kasutusele asjakohased meetmed.

Konkurentsiamet teostab järelevalvet FCA artikli 53 lõike 1 kohase klausli rakendamise üle vastavalt ACERi arvamuses toodule ning seejuures saab Konkurentsiamet haldusorganina menetluse algatada ja läbi viia (kui see on vajalik) ainult Eesti territooriumi põhivõrguettevõtja Eleringi suhtes. Eesti ja Soome põhivõrguettevõtjate erimeelsuse esinemisel, FCA artikli 53 lõike 1 kohase klausli rakendamisel, on Konkurentsiametil võimalik vajadusel koostööd teha ka Energiavirastoga, kes on kinnitanud oma pädevuse olemasolu teostada järelevalvet vastava FTRide piiramise aluse rakendamise üle.

Mis puudutab pikaajaliste ülekandeõiguste piiramist vääramatü jõu korral, siis FCA artikli 56 lõike 1 järgi tuleb selliseid piiramisi teha kooskõlastatult pärast kõigi põhivõrguettevõtjatega, keda see olukord otseselt mõjutab. Tulenevalt Otsustes väljatoodust, on Konkurentsiamet seisukohal, et ametil puudub pädevus hinnata sündmuse käsitamist vääramatü jõuna, mistõttu ei ole Konkurentsiamet pädev asutus hindama pikaajaliste ülekandeõiguste piiramisi vääramatü jõu korral FCA artikli 56 lõike 1 alusel. Ka Soome reguleeriv asutus (Energiavirasto) on väljendanud sarnast seisukohta. Arvestades eeltoodut, juhul, kui põhivõrguettevõtjad on konkreetse sündmuse puhul

¹ Kättesaadav:

[https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER-Opinion-02-2025-FTR-force-majeure-\(FI-EE\).pdf](https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER-Opinion-02-2025-FTR-force-majeure-(FI-EE).pdf)

erineval seisukohal vääramatu jõu esinemise osas, ning põhivõrguettevõtjad ei jõua pooltevaheliste läbirääkimiste teel selles küsimuses kokkuleppele, kuulub vastav küsimus lahendamisele tsiviilkohtus.

2. **Elering:** *Kas Konkurentsiamet on oma seisukoha ja ACER-i arvamuse osas konsulteerinud Soome asjaomase regulaatoriga ning kas viimased nõustuvad, et FTR ei ole võimalik piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks?*

Konkurentsiamet: Energiavirasto toob 15.10.2025 kirjas Konkurentsiametile välja, et ka nemad nõustuvad ACERi arvamuses tooduga, mis puudutab FTRide piiramist FCA artikli 53 lõike 1 alusel. Lisame, et Konkurentsiamet kujundab oma seisukoha sõltumatuna (ELTS § 93 lg 3) ning algatab ja viib haldusorganina menetluse läbi (kui see on vajalik) ainult Eesti territooriumi põhivõrguettevõtja suhtes.

3. **Elering:** *ACER otsusega on kooskõlastatud FCA artikkel 51 kohane ühtlustatud jaotamise eeskiri (ingl Harmonised Allocation Rules lühendiga HAR), mille lisa 9 käsitleb Balti võimsusarvutusala ning millega Eesti-Soome piirile on kehtestatud kalendrikuul makstav CAP. Kas on olemas olukordi, kus FTR on võimalik piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks?*

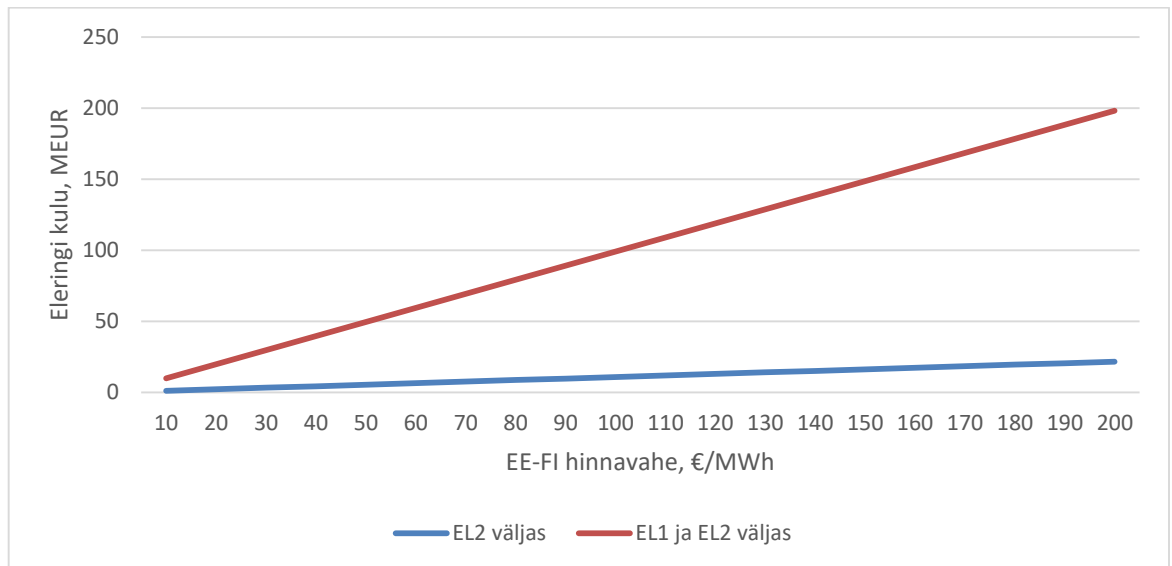
Konkurentsiamet: ACER on arvamuse nr 02/2025 konsulteerimise käigus ACERi elektri töögrupis (ingl *Electricity Working Group*) toonud kirjavahetuses Konkurentsiametile välja, et selline lähenemine on kasutusel „CORE“ koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate järgmise päeva võimsuse arvutamise metoodikas. Siiski ei pea ACER pikkade ajavahemike jaoks jaotatud võimsuse kaasamist järgmise päeva võimsuse arvutuse metoodikas heaks lahenduseks pikaajaliste ülekandeõiguste piiramise võimaldamiseks, kuna ebavajaliku füüsilise seose loomine järgmise päeva ja võimsusarvutuse vahel pikkadeks ajavahemikeks tekitab täiendavaid probleeme. Pikkade ajavahemike jaoks jaotatud võimsuse kaasamine järgmise päeva võimsuse arvutuse metoodikas laiendab arvutatud järgmise päeva võimsust kogu eraldatud pikaajaliste ülekandeõiguste mahuni. Kuna selline laienemine ei põhine järgmise päeva kättesaadaval/arvutatud pakkumispriirkondade vahelisel võimsusel, tuleb selline pikkade ajavahemike jaoks jaotatud võimsuse kaasamine kompenseerida kulusid eeldavate talitluskindluse tugimeetmetega. Seetõttu on "CORE" koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjad viimas sisse muudatusi järgmise päeva võimsuse arvutamise metoodikasse, mille käigus eeldatavasti eemaldatakse pikkade ajavahemike jaoks jaotatud võimsuse kaasamine. Lisaks toob ACER välja, et "CORE" koordineeritud võimsusarvutusala on selliste probleemide suhtes vastupidavam, kuna tegemist on tihedalt seotud vahelduvvooluvõrguga, kus üks katkestus ei avalda järgmise päeva võimsustele olulist mõju. Seevastu kõrgepinge alalisvoolu ühenduste puhul avaldab katkestus 100% mõju järgmise päeva võimsusele.

4. **Elering:** *Kui Konkurentsiamet asub seisukohale, et Elering peaks siiski ühepoolset piirangu põhjust muutma või selle eemaldama, siis kuidas seda praktiliselt teostada, kui JAO tehniline lahendus ei võimalda vaid ühe TSO eest hüvitist ümber arvutada ja välja maksta? Elering ilma JAO'ga hüvitisi arvutada ja välja maksta ei saa, sest lepingud on JAO ja turuosaliste vahel. Kuna Elering on kohustatud kõiki turuosalisi võrdselt kohtlema, aga tal puuduvad kõigi turuosaliste kontaktandmed, siis ei ole seda võimalik teha JAO'd kaasamata.*

Konkurentsiamet: Vt küsimuse nr 1 vastust.

5. **Elering:** *Kui peaks realiseeruma risk, et üks või mõlemad Soome-Eesti vahelised Estlink kaablid on katkenud ja süsteemihaldurid on FTR juba müüinud, siis millistest vahenditest peaks süsteemihaldurid FTR finantskohustusi täitma peale ülekoormustulu reservi ammendumist? Alloleval joonisel on selgitatud süsteemihaldurite riski kujunemine olenevalt tegelikult tekkivast päev-ette turu hinnavahest kaabli parandamise perioodi*

jooksul (hinnanguliselt 7 kuud). Kas Konkurentsiamet on seisukohal, et sellisel juhul katavad süsteemihaldurid selle kulu ülekandeteenuse tariifist?

Konkurentsiamet: Lähtudes punktis nr 1 ning Otsustes väljatoodust, on Konkurentsiamet seisukohal, et ametil puudub pädevus hinnata sündmuse käsitamist vääramatu jõuna, mistõttu ei ole Konkurentsiamet pädev asutus hindama pikaajaliste ülekandeõiguste piiramisi vääramatu jõu korral FCA artikli 56 lõike 1 alusel.

Püsikindluse tagamise kulusid ning hüvitisi pikaajaliste ülekandeõiguste eest käsitleb FCA artikkel 61, mille lõike 3 järgi peavad kuue kuu jooksul pärast FCA artiklis 57 osutatud võimsusjaotustulu jagamise meetodika heakskiitmist kõik põhivõrguettevõtjad koos välja töötama kulude jagamise meetodika, mille kohaselt hüvitatakse püsikindluse tagamise kulud ja kulud seoses pikaajaliste ülekandeõiguste eest tasumisega (edaspidi ka FRC meetodika)². Selline meetodika peab olema kooskõlas võimsuse jaotamisest forvardturul saadava võimsusjaotustulu jagamise meetodikaga, millele on osutatud artiklis 57.

Pikaajaliste ülekandeõiguste, mille alla kuuluvad ka FTRid, hüvitamiskulude jagamist koordineeritud võimsusarvutusala (CCR) pakkumispriirkondade piiril, mis rakendavad cNTC-põhist (ingl *coordinated Net Transfer Capacity* ehk koordineeritud netoülekandevõimsuse põhine) jaotust käsitleb ACERi poolt heaks kiidetud FRC meetodika artikkel 3.

FRC meetodika artikli 3 lõike 2 järgi kaetakse esimeses etapis LTTRide hüvitamiskulud vastavas pakkumispriirkonnas ja turuajaühiku lõikes sellele pakkumispriirkonnale ja turuajaühikule omistatud järgmise päeva võimsusjaotustulust (sealhulgas järgmise päeva varumeetmete protseduuridest saadud tulust). Kui pärast seda etappi jääb vastava pakkumispriirkonna ja turuajaühiku järgmise päeva võimsusjaotustulu positiivseks, moodustab see lõike 3 tähenduses „ülejäanud tulu“.

FRC meetodika artikli 3 lõike 3 järgi kaetakse teises etapis LTTRide hüvitamiskulud, mida ei kaetud lõikes 2 sätestatud järgmise päeva võimsusjaotustuluga, järgnevalt:

CCRides, mis rakendavad cNTC lähenemist nii järgmise päeva kui ka pikaajalise võimsuse jaotamisel, kaetakse omavahel seotud pakkumispriirkonna piiri hüvitamiskulud, mida ei kaetud lõike 2 kohase järgmise päeva võimsusjaotustuluga, kõigi vastava CCRi omavahel seotud pakkumispriirkondade piiride poolt, kasutades nende pakkumispriirkondade piiride

² Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER_Decision_07-2023_on_FRC_Annex_I.pdf

ülejäänud tulu ning proportsionaalselt nende ülejäänud tulu suurusega. Kui sellisel viisil jagatavad kulud ületavad kõigi vastava CCRi omavahel seotud pakkumispriirkondade piiride kogujääktulu, vähendatakse vastava omavahel seotud pakkumispriirkonna piiri jagatud kulusid proportsionaalselt, et need vastaksid CCRi kõigi omavahel seotud pakkumispriirkondade piiride kogujääktulule.

Selles etapis ei võeta hüvitamiskulude jagamisel arvesse pakkumispriirkondade piire, mis LTTRe ei väljasta. Pärast seda etappi vastava turuajaühiku järgmise päeva võimsusjaotustulu jääk jaotatakse vastavalt CACM määruse artiklile 73.

FRC metoodika artikli 3 lõike 4 järgi kaetakse kolmandas etapis LTTRide hüvitamiskulud, mida ei kaetud eelnevates etappides, sellel pakkumispriirkonna piiril ja turuajaühikus tekkinud pikaajalisest võimsusjaotustulust. FCA määruse artikli 43 alusel tagastatud ja hüvitatud LTTRide kulud käsitatakse negatiivse võimsusjaotustuluna. Pärast seda etappi järelejäänud pikaajaline võimsusjaotustulu jaotatakse FCA määruse artikli 57 kohaselt.

FRC metoodika artikli 3 lõike 4 järgi kaetakse neljandas etapis LTTRide hüvitamiskulud, mida ei kaetud eelnevates etappides, mis tahes muudest võimsusjaotustuludest (nt teistest turuajaühikutest, päevasisesest ajaraamist jne), mis on sellele pakkumispriirkonna piiri põhivõrguettevõtjatele omistatud, ning **vajadusel vastava pakkumispriirkonna piiri eest vastutava TSO muude finantsvahenditega**, kooskõlas FRC metoodika artikliga 5.

FRC metoodika artikli 5 järgi artikli 3 alusel vastavale pakkumispriirkonna piirile omistatavad LTTRide hüvitamiskulud jagatakse selle pakkumispriirkonna piiri põhivõrguettevõtjate vahel vastavalt jagamismõtmetele, mis on sätestatud võimsusjaotustulu jagamise metoodikas, kooskõlas FCA artikliga 57 (edaspidi ka FCA CIDM)³.

Nii FCA CIDM kui ka võimsusjaotustulu jagamise metoodikas, kooskõlas CACM artikliga 73 (CACM CIDM)⁴ on defineeritud jagamismõtmed 50%-50%. Seega lähtuvalt eeltoodust ulatub põhivõrguettevõtja kohustus hüvitamiskulude kandmiseks vastavalt defineeritud jagamismõtmetele ehk on piiritletud 50% ulatuses pakkumispriirkonna piirile omistatavatest kogu LTTRide hüvitamiskuludest.

6. **Elering:** *Kas Konkurentsiamet on oma seisukoha ja otsuse eelnõu osas konsulteerinud Soome asjaomase regulaatoriga, et süsteemihaldurid FTR pakkumisel vastutavad kogu oma varaga?*

Konkurentsiamet: Lähtudes punktis nr 1 ning Otsustes väljatoodust, on Konkurentsiamet seisukohal, et ametil puudub pädevus hinnata sündmuse käsitamist vääramatu jõuna, mistõttu ei ole Konkurentsiamet pädev asutus hindama pikaajaliste ülekandeõiguste piiramisi vääramatu jõu korral FCA artikli 56 lõike 1 alusel.

FRC metoodika artikli 3 lõike 4 järgi kaetakse neljandas etapis LTTRide hüvitamiskulud, mida ei kaetud eelnevates etappides, mis tahes muudest võimsusjaotustuludest (nt teistest turuajaühikutest, päevasisesest ajaraamist jne), mis on sellele pakkumispriirkonna piiri põhivõrguettevõtjatele omistatud, ning **vajadusel vastava pakkumispriirkonna piiri eest vastutava TSO muude finantsvahenditega**, kooskõlas FRC metoodika artikliga 5 (püsikindluse tagamise kulude katmist ning hüvitisi pikaajaliste ülekandeõiguste eest on pikemalt käsitletud käesoleva kirja punktis 5).

³ Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER_Ddecision_06-2023_on_CID_Annex_I.pdf

⁴ Kättesaadav:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER_Ddecision_16-2023_on_CIDM-Annex_I.pdf

Konkurentsiamet on 09.06.2025, 13.08.2025 ning 01.09.2025 pöördunud Soome riikliku reguleeriva asutuse Energiavirasto poole kolme kirjaga. 15.10.2025 kirjaskonkurentsiametile, on Energiavirasto toonud välja, et antud küsimus on nende jaoks liiga detailne, et võtta seisukohta ilma aktiivse juhtumita ja piisavalt põhjaliku õigusliku hinnanguta.

7. **Elering:** *Fingrid on väljendanud ja samuti on Elering seisukohal, et sellise riski võtmine ei ole süsteemihaldurite põhitegevuse vaates põhjendatud ning süsteemihaldurid ja regulaatorid peavad täiendavalt analüüsima, kas nõustuda ACER arvamusega ning kas, mil viisil ja mis mahus on ühiskonnale mõistlik jätkata pikaajaliste ülekandeõiguste pakkumist Soome-Eesti piiril. Kas Konkurentsiamet oskab soovitada, milliste regulatsiooniga kooskõlas meetmetega saavad süsteemihaldurid oma riske piirata, kui talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks piirata ei ole lubatud ja CAP ei rakendu?*

Konkurentsiamet: Põhivõrguettevõtja riski suurus LTTRide puhul sõltub otseselt muuhulgas ka väljaantavate LTTRide kogusest. FCA määruse artikli 16 lõike 1 järgi peavad iga võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjad koos välja töötama meetodika ettepaneku piirkonnaülese võimsuse jagamiseks pikkade ajavahemike korral koordineeritud viisil erinevates võimsuse jaotamise ajavahemikes vastavas piirkonnas. Eeltoodud ettepanekus sätestatakse ka meetod, mille järgi toimub LTTRide (sh FTRide) koguste leidmine igaks ajavahemikuks. Põhivõrguettevõtja riskide piiramiseks on põhivõrguettevõtjal muu hulgas võimalik riske arvesse võtta FCA artikli 16 lõike 1 kohase meetodika väljatöötamisel. Lähtudes ACERi poolt Konkurentsiametile väljatoodust, võib väljaantavate LTTRide koguse leida või selle meetodi välja töötada eraldi analüüsi teel, mis peab olema kooskõlas FCA artiklis 16 lõikes 2 sätestatuga.

8. **Elering:** *Kuna süsteemihaldurid pakuvad FTR ühiselt ja vastutavad nende eest ühiselt, siis kas ühe süsteemihalduri maksejõuetuse korral, on süsteemihaldur katma ka teise süsteemihalduri puudujääva osa?*
9. **Konkurentsiamet:** FRC meetodika artikli 5 järgi artikli 3 alusel vastavale pakkumispriirkonna piirile omistatavad LTTRide hüvitamiskulud jagatakse selle pakkumispriirkonna piiri põhivõrguettevõtjate vahel vastavalt jagamisvõtmetele, mis on sätestatud FCA CIDMis. Nii FCA CIDMis kui ka CACM CIDMis on defineeritud jagamisvõtmed 50%-50%. Seega, lähtuvalt eeltoodust, ulatub põhivõrguettevõtja kohustus hüvitamiskulude kandmiseks vastavalt defineeritud jagamisvõtmetele ehk on piiritletud 50% ulatuses pakkumispriirkonna piirile omistatavatest kogu LTTRide hüvitamiskuludest.
10. **Elering:** *Kas süsteemihaldurid võivad kasutada FTR-ide hüvitamiseks võrgutasu?*

Konkurentsiamet: Vt küsimuse nr 5 vastust, kus on pikemalt käsitletud püsikindluse tagamise kulude katmist ning hüvitisi pikaajaliste ülekandeõiguste eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marilyn Tilkson
energiaturgude osakonna juhataja

Armin Ilisson
667 2437
Armin.Ilisson@konkurentsiamet.ee